

Lidia Zaręba

Książki z zakresu edukacji seksualnej dla dzieci w wieku przedszkolnym niwelujące niepożądane zachowania

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 3-4, 89-92

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

mgr Lidia Zaręba
Przedszkole nr 12
w Tomaszowie Mazowieckim

KSIAŻKI Z ZAKRESU EDUKACJI SEKSUALNEJ DLA DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM NIWELUJĄCE NIEPOŻĄDANE ZACHOWANIA

Wdobie świata telewizji, Internetu, komputerów, które często bez ograniczeń są eksploatowane przez najmłodszych odbiorców, mówi się o zjawisku przedwczesnego intelektualnego „dojrzewania” dzieci w wieku wczesnoszkolnym czy nawet przedszkolnym. Jakże często, my dorośli słyszymy „trudne” pytania, jakie padają z ust ciekawych wszystkiego dzieci.

Wielu z nas rodziców usłyszało z pewnością pytanie „Skąd się biorą dzieci?”. W tej trudnej sytuacji, zaskoczeni czy nawet zawstydzeni w natłoku myśli, czasami wpadamy w panikę, szukając rzeczowej odpowiedzi. Często zauważamy, że tak naprawdę nie wiemy co powiedzieć, aby wyjaśnienie było dostosowane do wieku pytającego malucha. Jedno jest pewne, nie możemy udawać, że nie usłyszeliśmy pytania, ani zmienić tematu rozmowy, a tym bardziej pozostawić dziecko bez odpowiedzi. Naszym zadaniem jest stawić czoło pytaniu i udzielić dociekliwemu maluchowi konkretnej odpowiedzi. Bowiem będąc autorytetem, któremu dziecko ufa jesteśmy dla niego skarbnicą wiedzy.

Jeżeli myślimy, że nasze siedmio-, ośmio- czy dziewięcioletnie dziecko nie interesuje się tematyką seksu, „bo jest za małe”, to jesteśmy w wielkim błędzie. Małe dzieci są również ciekawe biologicznej budowy ciała płci przeciwnej, jak nastolatki w okresie burzliwej adolescencji. Różnica dotyczy zadawania przez młodsze dzieci szczerych pytań zgodnych z ich potrzebami, możliwościami percepcyjnymi i wiedzą.

Każdy dorosły może spotkać się z „niewygodnymi” pytaniami. Dlatego ważne jest wcześniejsze uświadomienie sobie problemu i wcześniejsze przygotowanie się do jego rozwiązania. Warto, więc wyposażyć bibliotekę domową w książeczki z zakresu edukacji seksualnej dla najmłodszych odbiorców, które przygotowują nas dorosłych i nasze pytające dzieci do poważnych rozmów. Zawarte tam treści opatrzone często ciekawym materiałem ilustracyjnym czy fotografiami, stając się cenną pomocą dydaktyczną, pozwolą objaśnić i przybliżyć problem.

Jak pisze E. Piwowska w artykule „Książka ilustrowana jako ważny środek wspomagający edukację seksualną dzieci” – ilustracja „skierowana do dziecka jest

szczególnością dziedziną sztuki, która pobudzając wyobraźnię młodego czytelnika, przybliży i uprzystępnia treści literackie, wzmacniając je bodźcami wizualnymi. Dzięki temu jest jednym z najłatwiej dostępnych o szerokim zasięgu, a co się z tym wiąże jednym z najsilniej oddziałujących środków wychowawczych i dydaktycznych”¹. Powołując się na słowa J. A. Komeńskiego, który mówi, że książki uczą nas, kształcą, napominają, pocieszają, żywo obrazują czytelnikom rzeczy, będące niezrozumiałe dla oczu, twierdzi że książka to jeden z ważniejszych środków, który wzbogaca i wspomaga środowisko materialne, w którym mają miejsce procesy nauczania i uczenia się człowieka².

Książką, która jak sądzę bez uprzedzeń i wstydu, pomoże wielu dorosłym we wprowadzeniu ich dzieci w zagadnienia z zakresu edukacji seksualnej, a tym samym może przysłużyć się do niwelowania zaburzeń zachowań z nimi związanych, jest pozycja: „Piotruś, Kasia i maleństwo” napisana przez Goethe Fagerström i Gunilla Hanssona (Wydawnictwo Uraeus). Może ona sprawić, że temat „trudny” przestanie być tematem tabu oraz pokaże, że seks w życiu człowieka jest naturalną formą kontaktu kochających się ludzi.

Książka ta została wyróżniona nagrodą niemieckiej literatury młodzieżowej i jest formą uwielbianego przez większość dzieci komiksu. Zabawne teksty i barwne historyjki obrazkowe ułatwiają zorientowanie się w temacie nawet tym dzieciom, które jeszcze nie potrafią czytać.

W książce wskazane i wyjaśnione są różnice dotyczące budowy ciała kobiety i mężczyzny. Delikatnie, z dozą humoru i wiedzy, dostosowując do potrzeb i możliwości poznawczych dzieci, wyjaśniono proces prokreacji. Komiks zasługuje na polecenie zarówno rodzicom jak i nauczycielom pracującym z młodszym pokoleniem, gdyż przystępnie wprowadzić może dziecko w świat pozornie „zarezerwowany dla dorosłych”. Podkreśla jednocześnie ważną rolę, jaką odgrywa w życiu dziecka środowisko rodzinne, szacunek i wzajemna miłość.

Bohaterami książki jest czteroosobowa rodzina Kujawskich, która ma się wkrótce powiększyć. Mali bohaterowie Piotruś i starsza siostra Kasia z niecierpliwością oczekują nienarodzonego dziecka, nazywając je pieszczotliwie „maleństwem”. Kochają dzidziusia, nie wiedząc czy będzie to chłopiec, czy dziewczynka. W okresie oczekiwania na „maleństwo” dzieci zadają rodzicom wiele pytań dotyczących tajemnicy powstania nowego życia, okresu ciąży i samego porodu. Rodzice szczerze, z wyrozumiałością, rzeczowo, prezentując postawę mentora wobec najmłodszych, odpowiadają na każde zadane przez dzieci pytanie. Kiedy niemowlę przychodzi na świat Piotruś i Kasia przekonują się, że muszą wykazać dużo cierpliwości, bo ich dotychczasowe życie ulega diametralnej zmianie, a rodzice dużo więcej czasu poświęcają nowo narodzonej siostrzyczce. Jak

¹ E. Piwowarska, Illustrations in books as important measure in sexual educations of children – *Książka ilustrowana jako ważny środek wspomagający edukację seksualną dzieci*, Sexualities II, red. D. Markova, Nitra 2009, s. 279–289.

² Tamże, s. 279.

w każdej rodzinie takie wydarzenie niesie ze sobą dużo zmian i wiążących się z nimi trudności. Jednak rodzeństwo, przygotowane umiejętnie przez rodziców do nowej sytuacji, bardzo kocha swoją siostrzyczkę i radzi sobie w godny pochwały sposób z powagą tematu.

Ilustracja 1. Ilustrator: P. Pawlak, [w:] M. Brykczyński, *Skąd się biorą dzieci*

Ilustracja 2. Ilustrator: P. Pawlak, [w:] M. Brykczyński, *Skąd się biorą dzieci*, Warszawa 2004, s.nlb. (9)

Podobna tematyka związana z przyjściem na świat dziecka, przedstawiona jest w zabawnej formie tekstu napisanego wierszem, w książce M. Brykczyńskiego, pt. „Skąd się biorą dzieci”³. Barwne i żartobliwe ilustracje P. Pawlaka pokazują m.in. tak trudne tematy, jakimi są: ciąża, poród (Ilustracja 1 i 2).

Inne zalecane pozycje książkowe ułatwiające rodzicom czy nauczycielom udzielanie odpowiedzi na trudne pytania to:

- ✓ Ardley N., dr Bates J., Hemsley W., Lafferty P., Parker S., Twist C., Whyman K., *Encyklopedia Juniora*, Warszawa 2004,
- ✓ Bryan J., *Cud narodzin*, Chiny 1994,
- ✓ Brykczyński M., *Skąd się biorą dzieci*, Warszawa 2004,
- ✓ Civarid A., Thomson R., *Encyklopedia dla dzieci*, Kielce,
- ✓ Graham N., *Ciało człowieka*, London 1996,
- ✓ Nasz Świat, *Encyklopedia pytań i odpowiedzi*, Chiny 2005,
- ✓ Pajczkowska E., Ponińska K., *Nie wierzęcie w bociany*, Katowice 1986,
- ✓ Parson A., *Encyklopedia wiedzy. Ciało człowieka, nr 3*, Warszawa 2007,
- ✓ Zdann M., *My. Jak powstaje życie, (dla dzieci 7–9 lat)*, Warszawa 1984,
- ✓ Zdann M., *My. Skąd się biorą dzieci, (dla dzieci 5–7 lat i mniej)*, Warszawa 1984.

Pozwolą one uniknąć albo zminimalizować nieprawidłowości w zachowaniach dzieci przejawiających zainteresowanie seksualnością.

Polecane pozycje proponują pierwszy raz przeczytać razem z dzieckiem, aby dać mu wsparcie, zapewnić poczucie ważności i przynależności do rodziny.

Lidia Zaręba

³ M. Brykczyński, *Skąd się biorą dzieci*, Warszawa 2004.